

rosa mystica

ČASOPIS PRO DUCHOVNÍ ŽIVOT

Ročník XXVI., číslo 4.

Duben 2020

Obsah: Jana ELOP, Velká noc, Zahrada Milého, Profily svatých, BRNĚNSKÁ AKADEMIE
DUCHOVNÍHO ŽIVOTA CT.PATRIKA KUŽELY, OSVĚTIMSKÉHO MUČEDNÍKA.

+++

VELKÁ NOC

DNES JE TA NOC
RŮŽE STYDÍ SE ZA TMY
NA ZÁHONECH JIŽNĚJI
JAHODY K SOBĚ SCHOULENY
AČ JINDY SROVNÁVAJÍ KOSTÝMY
CO DO BAREV A ZRNITOSTI
DNES PŘI SOBĚ DRŽÍ
VŽDYŽ ŽÁDNÁ NEZŮSTANE BEZ MILOSTI
STROMY V PRALESÍCH
SVORNĚ SE ZA KOŘENY DRŽÍ
DO KORUN LISTOVÍ
VÍTR O ODDUŠTĚNÍ CUCHÁ
SPIRÁLOU TEMNOU
SMRT JAKO HAD STOUPÁ ZDOLA
OBTÁČÍ A ŠKRTÍ ZEMI V PASE

V ZOUFALÉM POKUSU NADĚJI ODEHNAT

JANA ELOP

+++

PROFILY SVATÝCH

Miroslav Gabriel Částek se narodil v roce 1937 v Brně a vystudoval zdejší JAMU. Přes dvaatřicet let hraje tzv. "divadlo jednoho herce" a připravil přes čtyřicet původních her. Od devadesátých let je znám nejenom věřícím po celé naší republice svým občasným vystupováním v kostelech, které bere jako své osobní poslání.

Současná divadelní kritika ho považuje za jednoho z nejlepších českých herců tzv. Divadla jednoho herce. Přímou o něm říká, že je to: "Herec, který dovedl v Čechách "one man show" až k samotnému vrcholu." V jeho repertoáru je například Exuperiho Citadela, Renčovu Popelku nazaretskou, Stařec a moře /E. Hemingway/, Spor duše s tělem či Muž, který sázel stromy /Jean Giono/.

Herec Miroslav Gabriel Částek se už přes čtyřicet let věnuje monodramatu. Objíždí republiku s pořady, jejichž je režisérem, dramaturgem, autorem a hercem v jedné osobě. Již řadu let mají jeho vystoupení jistý duchovní přesah. Impulsem k tomu, aby šel k divadlu, byly jeho pravidelné návštěvy kostela v dětství a mládí na brněnském předměstí. Tamní kněz při kázání vypravoval na motivy evangelia nejrůznější příběhy. To se Miroslavovi líbilo a chtěl být jako on. Po absolvování JAMU navázal v šedesátých letech na dílo herce a režiséra Rudolfa Waltera a rozhodl se divadlo jednoho herce zdokonalovat. Zatímco profesor Walter kladl důraz na literární kvalitu pečlivě vybraného textu a jeho přednesu, Částek hledá dramatický a divadelní náboj textů, které leckdy podává formou dialogu.

Bůh žehnej jeho divadelnímu poselství

(Zduchovnělé herectví Miroslava Gabriela Částka (2010). Připravili J. Prokš a P. Lokaj)

+++

PŘINÁŠÍM TI SVOJE SLZY

A UMYJU TI NOHY

ABYS MĚL SE MNOU PODÍL

NA TOM CO KRISTUS VYKONAL

KDYŽ NECHTĚLS ODPUSTIT MI
ON SMILOVAL SE JAK SLÍBIL
A VYRYL SI MÉ JMÉNO DO DLANÍ
ABYS NEZAPOMNĚL
ŽE SPOJENÍ JSME JEDNÍM KŘÍŽEM
A V JEDNĚCH RANÁCH UKRYTI

Jana ELOP

+++

PROFILY SVATÝCH

Úryvky z knihy JAKUB A. ZEMEK O. P. Vatikánský špión
(Podle magnetofonových nahrávek přepsal a uspořádal P.Tomáš Bahounek OP Matice
Cyrilometodějská 1991 Olomouc)

12. května 1960 jsem opustil Pankrác. Zavezli nás až na nádraží k vlaku. Páni z ministerstva vnitra mi koupili dokonce i jízdenku. Neměl jsem peníze. Měl jsem deficit, protože jsem neplnil normu. Takže ještě potom na svobodě jsem platil přes tři tisíce korun za to, že se mnou těch 12 let zacházeli tak pěkně...

Přístřeší mně a ještě jednomu knězi poskytla jedna stará paní jménem Blížencová z Brna. Bylo to v době, kdy se od nás mnozí odvraceli a štítili se nás, kdy nám prostě málokdo podal ruku. Naštěstí pro nás nebyla docela normální. Před rokem totiž ztratila svého manžela, kterého měla velmi ráda. Byla z toho dočista zmatená. Jen ona nám poskytla útulek. Byli jsme dva kněží a tak jsme si oba slíbili, že ten, který z nás přežije, že se o tuto stařenku postará až do její smrti. Zbylo to na mně. A já to chci splnit. Koneckonců kážeme, aby se lidé starali o své staré rodiče nebo o jiné staré a opuštěné lidi; tak proč bych to nedělal já. V tom je krása našeho náboženství...

Vydělávám si vlastníma rukama na chléb vezdejší a od nikoho nic nechci. Tak co mi kdo může? Tohle je zásada už papeže Jana XXIII., aby si kněz vydělával na své živobytí. To ostatní včetně bohoslužby ať dělá zdarma: má to dělat z lásky k Bohu. Předně se u nás nebudou hromadit žádné peníze, a pak nám je nikdo nebude závidět. Pokud jsou však kněží za duchovní službu v církvi placení státem, tak to ty lidi potom kazí. A nejenže kazí oni jsou za to zavázáni hrozným způsobem státu jako svému zaměstnavateli...

V roce 1961 jsem navštívil sestry kongregace „Dcery Nejsvatějšího Spasitele“. Působily kdysi při znojenské nemocnici. Často jsem u nich sloužil mši svatou. Nyní byly v Letovicích. Sotva jsem tam přišel, příběhla ke mně jedna ze sester a říkala: „Otče převore, já věděla, že neumřu. Já jsem nesměla umřít, protože mám pro vás vzkaz: u nás umíral podplukovník Wiesner. Před smrtí si nás zavolaal a řekl: „Sestry, tváří v tvář smrti nemohu odejít s tímto těžkým hříchem na věčnost. Vyříd'te panu převoru Zemkovi vy se jistě dočkáte jeho návratu některá z nás určitě řeknete panu převorovi, že ty zbraně, o kterých se tehdy psalo, ty jsem navezl do klášteřa já bylo to z vyššího rozkazu byly jen vyfotografovány a pak jsem je zase odvezl.“

Ostatních několik sester, které byly také při tom, to dosvědčily. Zjistil jsem, že pplk. Wiesner byl důstojník armády. Vojenská posádka byla tehdy jak ve Znojmě, tak v Louce u Znojma. Od nich tedy byly ty zbraně v klášteře. Při všech politických školeních to bývalo stále omíláno, že prý jsem to byl já, kdo nashromáždil plné sklepy zbraní...

Komunistické pronásledování duchovenstva sledovalo jak izolování kněží od ostatního lidu, tak zastrašení celého tohoto lidu. K tomu sloužily všechny ty procesy. K tomu sloužila i aféra s „čihošťským zázrakem“. Byl o tom natočen i film...

Když přišel rok 1968, tož jsme to s nadšením uvítali. Brzy však přišlo zklamání. Mně stejně jako celé řadě dalších kněží ve výrobě bylo jasně a důrazně řečeno: „Vy ale nikdy nebudete veřejně působit!“

Z toho nám bylo jasné, že celá ta situace není na pevném základě. Celé to hnutí v roce 1968 postrádalo jakékoli pevné duchovní základy...

Pokud chce být kněz něco platný na veřejnosti, tož musí být třikrát opatrnější, než kdokoli z lidí ve světě. Tam, i když se něco děje z ušlechtilých pohnutek a má to honosný program i název, všechno snadno sklouzne do politiky. Ne, že by to bylo něco špatného, ale pro kněze je to neúnosné. Ten musí pořád dávat pozor, jestli to, co je v programu a názvu, je stejné, jako to, co dělají členové a hlavně ti, kdo to vedou. Jinak se sám stane pro ně přitažlivou návnadou pro nezkušené lidi, aby „oni“ nahoře začali pod nějakým heslem podnikat něco úplně jiného.

V roce 1969 jsem dostal státní souhlas k výkonu kněžské činnosti. Znovu jsem veřejně přistoupil k oltáři. Bylo to v zábrdovickém kostele v Brně...

V zábrdovickém kostele jsem dlouho nepobyl. Estébákům se zdálo, že jsem příliš podnikavý. Po každé mši svaté v zábrdovickém kostele jsem totiž jel taxíkem ke svatému Jakubovi. Tam jsem kázal a zpovídal. Tak jsem přišel o státní souhlas.

Později mi povolili působit u svatého Tomáše v Brně, ale taky jenom nakrátko. Církevní tajemnice nemohla přenést přes srdce moje májová kázání. Znovu mi vzali státní souhlas.

Měl jsem však dost práce jinde. Každých čtrnáct dní jsem jezdil k sestřám spasitelkám do Borotína. Jindy jsem jezdil zase k sestřám do Střelic a jinam. Mimoto jsem pořádal četné přednášky a besedy v bytech. Konalo se to vždy důsledně konspirativně. Nepotrpěl jsem si na tu zbytečnou okázalost, jakou se vyznačovala setkání některých provokatérů z Charty 77. Ti se pokaždé setkali proto, aby se hned dali zatknout a mohlo se o tom druhý den mluvit z Hlasu Ameriky a ze Svobodné Evropy. Neříkám, že všichni, ale provokatérů od StB bylo mezi nimi dost. Nevím, co kdy během svého působení příznivého vykonali. My jsme však při našich setkáních řešili nejrůznější otázky náboženské, mravní a jiné. Musím uznat, že to bývalo přínosné i pro mě. Třeba jednou jsem začínal své vystoupení v jednom bytě slovy: „Neztracujeme jinověrce a nevěrce, nýbrž se za mě modlíme a litujeme je, že nedošli tam, kam my, katolíci.“ Jedna z účastnic mi na to řekla: „Otče Jakube, já jsem nevěřící, ale ráda naslouchám tvým slovům, a to ne s nějakým soucitem, ale docela se sympatiemi.“ Zastyděl jsem se, protože jsem si uvědomil, jak se my katolíci někdy rádi povyšujeme. Kristus přece neumřel jen pro ty, kdo mu uvěřili, ale i pro ty, kdo ho ukřižovali. Tož jsem se nakonec opravil: „Neztracujeme jinověrce a nevěřící, ani se nad ně nevyvyšujeme, a to ani soucitem ani jejich litováním, že oni snad nejsou tak vysoko jako my. Musíme se za ně modlit a prosit Boha o pomoc, aby nám dal sílu milovat je nadšenou, horoucí a obětavou láskou.“

Nějakou dobu jsem působil pastoračně jenom v podzemí, ale pak mi bylo znovu umožněno působit také veřejně. Stalo se to z míst, odkud bych to nejméně čekal. Přičinil se o to otec kanovník Navařík. Tak jsem se ocitl v bývalém dominikánském kostele sv. Michala v Brně, který byl filiálním kostelem při Petrově. Ale to není všechno. Právě v těch dobách přišel na konzistoř dopis od estébáků asi tohoto znění: Pozor! Do Brna přichází nebezpečné individuum - Habáň! K mému překvapení dostal tento náš otec magistr státní souhlas k veřejnému působení právě v kostele sv. Michala, který duchovně spravoval O. Navařík. Takže jsem tu působil vedle svého někdejšího učitele. Pod dohledem otce Navaříka jsme tu vykonávali

vše, co bylo zapotřebí. My jsme však dělali ještě mnohem víc. Otec magistr /Habáň/ dokázal v rámci promluv přednášet filozofii a psychologii podle svatého Tomáše. Chodili k nám studenti s notesy a zapisovali si, co stihli. Jistě tam chodili také estébáci, ale otec Navařík nás tam udržel.

Později O. Navařík působil u Jezuitů a nato přešel do kostela u Maří Magdaleny. Tamtéž jsem byl vzápětí převeden za ním také já. S radostí jsem se zapojil do práce s mládeží a do spolupráce při díle Matky Terezy. Samozřejmě jsem také v podzemí pokračoval v duchovně pastoračním působení. Ať už má kdokoli jakékoli výhrady k těmto neoficiálním cestám pastorage, jedno je jasné: ti, kdo nás potřebují slyšet a vidět nejvíce, totiž nevěřící, ti nás poznají akorát tam, kde není kostel. Do kostela neprijdou a my jim musíme jít naproti. Svatý Dominik se také vypravil mezi katary a přizpůsobil se jim nejen v oděvu, ale i v přísné chudobě. S láskou mezi nimi vydával svědectví o Kristu způsoby odlišnými od těch, jaké byly v církvi obvyklé a do tehdy uznávané. Jen tak měl mezi nimi úspěch. Tyto neoficiální cesty pastorage však nejsou něčím potřebným pouze v časech umlčované oficiální církve. Jsou obohacením církve navždy. Mají platnost a smysl i v církvi za svobody. Když nás do toho komunisté třeba i dost nešetrně postrčili, pak za to děkujeme Bohu.

Myslím, že v našich krajinách je nyní třeba ten řeholní život více přizpůsobit době a okolnostem, ve kterých žijeme. Ti lidé na Západě, kteří neokusili žádné „vyvození socialistického zřízení“, žijí mnohdy tak, jak to tam zůstalo od středověku. Dozvídáme se však, že si žijí vcelku dobře a v blahobytu, takže ani sv. Dominik ani sv. František by asi s něčím takovým nesouhlasili. Fakt je, že když pohlížíme na život kněží i řeholníků u nás, tak vidíme, že prostě musejí být napomínáni kněží, kteří dostali auto, a že jsou málokdy na faře. Málokdy jsou doma. Jezdí si za svými zájmy. Na to jsme nebyli zvyklí. Každý z nás musel mít nějaký úkol, který měl splnit, a musel ho splnit opravdu věrně a svědomitě. Koneckonců právě proto bylo tzv. „capitulum culparum“, kde se člověk vyznával z toho, co nevykonal a měl vykonat, aniž to byl hřích. Inu, není ještě každý dominikánem, kdo nosí dominikánský hábit. Je třeba, abychom si uvědomovali, že ona ta bratrská láska velmi často skřípala i v naší provincii. A skřípala právě na těch místech, kde se to nejméně očekávalo mezi těmi učenými pány. (Pokr.)

PROFILY SVATÝCH

Milý Otče Tomáši,

Ještě jednou se osměluji, abych se znovu vrátil k otázce očištění. Moc by mě zajímalo, co se dá říci o délce setrvávání lidské duše po smrti v očištcí, a také o pohybu této duše po smrti. Napište mi o tom aspoň pár stručných řádek.

Váš

Bratr Tarsicius Malinka

Drahý bratře Tarsicie,

Ptáte se mne na věci, o kterých nenám žádnou osobní zkušenost. Otázku časoprostorového rozložení očištění je možno poněkud objasnit pomocí obdobných poměrů mezi anděly, jak to podává svatý Tomáš.

Doba posmrtného očištění duší v očištcí je vcelku vymezena lidskou smrtí a zmrtvýchvstáním při všeobecném Posledním soudu. Doba očištění jednotlivých lidských duší v očištcí však není stejná. To se řídí velikostí a závažností neodpuštěných důsledků hříchů. Vcelku se ovšem tato doba očištění u každé duše v očištcí zkracuje, protože si duše už odpykává část trestu. A také proto, že jí věřící, kteří žijí v tomto světě pomáhají. (modlitbou, mší svatou na daný úmysl obětovanou, aj.)

Kromě toho je závažná okolnost, že lidská duše po oddělení od těla prožívá čas jinak, než jak jej prožívá během spojení s tělem. Pozemské trvání v čase měří lidé podle toho, co bylo, je a bude. Lidské měření času jde od minulého přes přítomnost k budoucímu, znamená tedy měření pohybu.

Jak lidská duše po smrti vnímá čas?

Čas duchové bytosti je jiného rázu, než čas jiných tvorů ve světě. Je pravda, že mezi kterýmikoli dvěma okamžiky je prostřední čas, pokud je čas souvislý. Ale u andělů, kteří přirozeně nemají tělo a proto nepodléhají vesmírnému pohybu, který je hlavně měřen souvislým časem, bere se čas jako sama následnost úkonů rozumu. Tak se tedy rozumí, že první okamžik u andělů odpovídá úkonu andělské mysli, kterým se sama k sobě obrací skrze večerní poznávání: protože v první den (Genese) se připomíná večer, a ne ráno. A tento úkon byl ve všech dobrý. Ale od toho úkonu se někteří obrátili ranním poznáváním ke chvále Slova, kdežto jiní, pyšní, se stali nocí. A tak první úkon byl společný všem, ale v druhém se rozdělili. Proto v prvním okamžiku byli všichni dobří,

ale v druhém byli dobří oddělení od zlých (S.th.,I, 63, 6 k 4). Andělův pohyb není v okamžiku, nýbrž v čase.

Lidská duše po smrti těla je stále inteligentní duchový tvor, takže se podobá andělu, jenž vidí mnohé. Tedy tvorové vidoucí Boha poznávají a rozněcují se postupně, neboť čas znamená postupnost.

Třebaže je lidská duše v očištcí zcela nehybná a může jen trpět, přesto může být Božím podnětem uvedena do pohybu, což se může dít pro dobro a duchovní růst lidí žijících ve světě). Rychlost případného pohybu duchové bytosti není podle velikosti její síly, nýbrž podle její vůle.

Způsob, jak lidská duše po smrti poznává čas, je obdobný andělskému poznávání času. Duchová duše nepoznává budoucnost tak, jak je sama v sobě, protože takové poznání je vlastní jedině Bohu.

K tomu, že lidská duše oddělená od těla poznává a prožívá čas jinak, než jak jsme tomu zvyklí v pozemském životě, a že samotný čas duchové bytosti plyne jinak, než bytosti pozemské, přispívá pro lidskou duši ještě další okolnost: předně, velikost posmrtného trestu odpovídá velikosti trýzně, kterou trest působí v potrestaném, a má odpovídat velikosti rozkoše nebo aspoň uspokojení dosaženého hříchem. Naproti tomu trvání posmrtného trestu neodpovídá vždy délce dosažené rozkoše či uspokojení. Delší trest zde nepostihuje ani tak okamžiky trvání rozkoše, nýbrž rozpoložení ducha a srdce, v nichž hřích může trvat dlouho, buď jako touha, anebo jako dlouhé prožívání v paměti: Já však vám říkám, každý, kdo hledí na ženu se žádostivostí, už s ní zhřešil ve svém srdci. (Mt 5, 27-28)

Místo očištcce hraničí s peklem, takže je to stejný oheň, který trápí zavržené duše v pekle, a jenž v očištcí spravedlivě očisťuje. Bezprostředněji je však místo očištcce spojené s nebem, kde jsou duše blažených, a kam duše z očištcce po nějaké době přejdou.

Očištcové tresty se podstatně neliší od pekelných, ovšem s tím rozdílem, že tresty očištcové jsou dočasné. Tresty, jímž je duše v očištcí vystavena, jsou podobně jako tresty zavržených duší dvojí. Dvojí hledisko trestů odpovídá dvojímu hledisku hříchů. Tak, jako se člověk hříchem jednak odklání od Boha a jednak ulpívá na tvorstvu, tak i v očištcí lze rozlišit dvojí očištný trest. Záporný, tj. trest odloučení od Boha (poena damni) a kladný, tj. trest smyslů (poena sensus).

Duše směřuje k vlastnímu zdokonalení. Okamžikem smrti, kdy se duše odděluje od těla, rázem duše nabývá své vrcholné

vnímavosti vůči nejlepšímu Dobru. Poznává nesmírnou hodnotu Dobra, kterým je Bůh. Má sice jistotu o svém budoucím bezprostředním spojení s vrcholným Dobrem, ale nemůže nic vykonat pro své přiblížení se tomuto Dobru, nýbrž musí pro toto své přiblížení se k Němu něco vytrpět. To je záporná stránka trestu, jemuž je duše v očištku vystavena. Přitom je lidská duše utvrzena v dobrém, hlavně v božské lásce, takže každý úkon její vůle je úkonem božské lásky.

Od záporné stránky očištkového trestu nelze oddělit stránku kladnou. V souvislosti s kladným trestem smyslů se uvádí především oheň. Nejde o pozemský oheň, nýbrž o jiný oheň, který hoří aniž ho ubývá, svítí aniž něco osvětluje, pálí aniž by hřál. Přesto je to skutečný oheň. Tímto ohněm tedy nemůžeme rozumět pouhé vyjádření vnitřní bolesti trpících duší. Tento oheň skutečně existuje a způsobuje nové utrpení v duši v očištku, jiné utrpení, než způsobuje duši samotná dočasná oddělenost od Boha. Očištkový oheň se liší od pozemského ohně několika vlastnostmi:

Pozemský oheň je přímý výsledek chemické reakce, kdežto oheň očištkový je bezprostředně způsobován a udržován Boží spravedlností a láskou.

Pozemský oheň může působit na duši pouze prostřednictvím těla, kdežto očištkový oheň trápí duši v očištku bezprostředně.

Pozemský oheň zhasne, jakmile se vyčerpá palivo a kyslík, kdežto očištkový oheň ustane pro každou jednotlivou duši v očištku zvlášť teprve tehdy, až se daná duše v očištku očistí, nejpozději však až na Posledním soudu.

Pozemský oheň osvětluje, zahřívá, přináší různý užitek člověku, který ho ovládá a řídí, zatímco očištkový oheň slouží jen k očištění duše v očištku a vymývá se lidské vůli.

Očištkový oheň má takovou vlastnost, že se může dotýkat nehmotného ducha a v jistém smyslu ho dočasně udržovat na místě jakoby v zajetí jménem Boží spravedlnosti a lásky. Tento oheň není přitom ničím vnějším vůči duši v očištku, nýbrž se dotýká samotného bytí očištkované duše, objímá je a svírá je, takže kamkoli by se očištkovaná duše pohnula v prostoru nebo v čase, všude by jej vlekla sebou ještě pronikavější a tíživější.

Duše v očištku jsou prostorově omezeny, ale na rozdíl od trojrozměrného těla, které zaujímá svou velikostí nějaké místo v prostoru, duši je sevřeno místo, nikoli duše místem. Očištkový trest smyslů může přitom spočívat jedině v tom, že k danému stavu, v němž duše obklopuje místo, přibývá jako postih to, že duše je na způsob hmotného tělesa místem sevřena či obklopena. Tak se

stává, že duše v očistci je kromě toho, co je jí vlastní, že totiž nepodléhá místu jako sevřená místem, nýbrž naopak místo svírá, je navíc vystavena tomu, že danému místu podléhá právě jako tímto místem sevřená. To má neblahé důsledky. Jestliže se lidská duše v očistci dotýká nějakého místa tak, že ho objímá a svírá, a zároveň z důvodů očisty je od téhož místa objímána a svírána, pak se tyto dvě vlastnosti vzájemně ruší. Praktickým dopadem toho je, že se daný prostor, kterého se duše dotýká, v okamžiku dotyku ničí s prostorem majícím zde z důvodu očisty duše opačné vlastnosti. Právě onen ničivý záběr prostoru s anti-prostorem může být tím zvláštním, nepozemským a přece skutečným ohněm, kterým trpí duše, zbavovaná takto vlastnosti, která ji přibližuje andělům, kteří se dotýkají nějakého prostoru tak, že ho obklopují.

Má to ještě jiné neblahé důsledky pro duši v očistci. Je-li vlastností lidské duše po smrti to, že se může na Boží podnět pohybovat prostorem a časem podobně jako anděl, pak je duše z očistných příčin vystavena omezení pohybu. Před očistným trestem nemůže uniknout ani prostorem ani časem. Ba dokonce každý pokus o únik by znamenal postižení větším utrpením. Pokud se duše v očistci pohne z nějakého místa nebo času tak, jak je jí vlastní jako duchové podstatě podobné andělu, ve styku s novým prostorem, který duše objímá, se ihned dostavuje prostor, který naopak objímá duši, a duše je trpně vystavena jejich ničení.

Tento proces se shoduje s cílem očistného procesu, kterým je to, aby se duše stala utrpením pokornou, V očistcovém ohni se odtrpí tíhnutí duše ke hříchu. Žádoucí pokora se u duše v očistci projevuje tím, že se duše nepohybuje, nýbrž raději zůstává netečná, a v prostorové a časové stálosti přijímá očistný trest.

Rozum nemůže udat pádný důvod, který by přesně určoval umístění očistce. Pro lidský život v tomto světě má očistec význam spíše jako stav, kdežto místo očistce je pro nás rozličné či vcelku proměnlivé

Jako je v tělesech tíže a lehkost, jimiž jsou tažena na místo, které je koncem jejich pohybu, tak je i v duších zásluha nebo vina, jimiž docházejí duše k odměně či trestu, což jsou konce její činnosti. Proto tak, jako je těleso tíhou či lehkostí vedeno na své místo, tak duše ihned po oddělení od těla, které ji drželo ve stavu cesty, dosahuje odměny nebo trestu. Všude v Božích dílech se zachovává zákonitost. Tato zákonitost platí také o místě, kde se nacházejí duše zemřelých.

Tato zákonitost se týká také prostorových poměrů příznačných pro duše v očistci.

Duše je v těle jako svírající, ale ne jako sevřená. Podobně jako anděl je i lidská duše po smrti na jednom místě tak, že se bezprostředně stýká s místem na způsob svírajícího, proto může být jen jedna na jednom místě.

Duše oddělená od těla v očištění je ve stavu nehybnosti, ale má schopnost se pohybovat, a pokud ji k takovému pohybu uvede Bůh, pak se podle Boží vůle pohybuje.

K dalším vlastnostem lidské duše oddělené od těla tedy náleží jistý pohyb, který se podstatně liší od pohybu hmotných těles, kdežto případně nižším stupněm či rozsahem se liší od pohybu andělů. Lidská duše, oddělená od těla, není (podobně jako anděl) na místě jako souměrná a sevřená, nýbrž spíše jako svírající. Proto není třeba, aby její případný pohyb na místě byl souměrný s místem, ani aby byla podle jeho požadavku, aby měla souvislost z místa, nýbrž je pohybem bez souvislosti. Protože je duše oddělená od těla, podobně jako anděl, na místě pouze stykem silou, je nutné, aby její pohyb na místě nebyl nic jiného než různé styky s různými místy postupně a nikoli zároveň, protože nemůže být současně na více místech. Takové styky pak nemusí být souvislé.

Může se však najít nějaká souvislost v takových stycích. Protože nic nebrání označit duši oddělenou od těla (podobně jako anděla) místo dělitelné pro styk její síly, jako se tělesu označuje dělitelné místo pro styk jeho velikosti. Proto, jako těleso postupně a nikoli zároveň opouští místo, na němž dříve bylo. Proto (jako těleso postupně a ne zároveň opouští místo, na němž dříve bylo), také lidská duše, oddělená od těla (podobně jako anděl) může postupně opouštět dělitelné místo, na němž byla dříve, a tak její pohyb bude souvislý. A může také zároveň opustit celé místo a najednou utkvět na celém druhém místě, a tak její pohyb nebude souvislý.

Na začátku svého souvislého pohybu je lidská duše bez těla (podobně jako anděl) na celém dělitelném místě, od něhož se začíná pohybovat, ale když je v pohybu samém, je v části prvního místa, které opouští, a v části druhého místa, které zaujímá. Okolnost, že lidská duše po smrti může (podobně jako anděl) zaujmout část dvou míst, přísluší jí z toho, že dělitelné místo může zaujmout uplatněním své síly, jako těleso uplatněním své velikosti. Z toho vyplývá pro těleso, pohyblivé podle místa, že je dělitelné podle velikosti; kdežto pro duši oddělenou od těla (podobně jako pro anděla) z toho plyne, že její síla může být uplatněna vůči něčemu dělitelnému.

Místní pohyb lidské duše oddělené od těla (podobně jako pro anděla) může být souvislý a nesouvislý. Je-li souvislý, nemůže se duše pohybovat od jednoho okraje ke druhému, aniž by prošla prostředkem. Vždyť prostředkem je to, k čemu dříve přijde, co se souvisle mění, než v co se mění naposled. Pořad dřívějšího a pozdějšího v souvislém pohybu je podle pořadu dřívějšího ve velikosti.

Pokud případný pohyb lidské duše po smrti (podobně jako anděla) není souvislý, je možné, že přejde od nějakého kraje ke druhému, aniž projde prostředkem. Mezi každými dvěma krajními místy je nekonečně míst prostředních, ať se berou místa dělitelná nebo nedělitelná. U nedělitelných je to jasné, protože mezi každými dvěma body je nekonečně bodů prostředních, ježto dva body nikdy nejdou za sebou bez prostředku.

To je nutno říci také o dělitelných místech. Dokazuje se to ze souvislého pohybu nějakého tělesa. Těleso se nepohybuje od místa k místu, leda v čase. Ale v celém čase, měřícím pohyb tělesa, nelze brát dvě nyní, v nichž by těleso, které se pohybuje, nebylo pokaždé na jiném místě, protože kdyby bylo na jednom a tomtéž místě ve dvou nyní, vyplývalo by z toho, že by tam stálo, protože stanout není nic jiného, než být na stejném místě NYNÍ a DŘÍVE. Ježto mezi prvním a posledním NYNÍ času, měřícího pohyb, je nekonečně NYNÍ, je třeba, aby mezi prvním místem, u něhož končí pohyb, bylo nekonečně míst. Dá se to smysly sledovat takto. Má-li jedno těleso jednu píd', a cesta, kterou prochází, má dvě pídě, je jasné, že první místo, od něhož začíná pohyb, má jednu píd', a místo, na kterém se pohyb končí, má druhou píd'. Je také jasné, že začíná-li se pohybovat, zvolna opouští první píd' a vstupuje do druhé. Jak se tedy dělí velikost pídě, podle toho se množí prostřední místa. Protože každý bod, označený ve velikosti první pídě, je počátkem jednoho místa, a bod, označený ve velikosti druhé pídě, je jeho koncem. Proto, ježto je velikost do nekonečna dělitelná, a bodů je také nekonečně možných v každé velikosti, vyplývá z toho, že mezi kterýmikoli dvěma místy je nekonečně míst prostředních.

Pohyblivé pak neobsáhne nekonečnost prostředních míst, leda souvislým pohybem. Je to proto, že, jako je prostředních míst nekonečně možných, tak také při souvislém pohybu lze brát nějaká nekonečná v možnosti. Není-li tedy pohyb souvislý, všechny části budou v uskutečnění spočteny. Jestliže tedy kterékoli pohyblivé se pohybuje pohybem nikoli souvislým, vyplývá z toho, že buď neprochází všemi prostředky, nebo, že v uskutečnění čítá

nekonečno prostředků, což je nemožné. Pokud tedy případný pohyb lidské duše po smrti (podobně jako anděla) není souvislý, neprochází všemi prostředky.

Pohyb od kraje ke kraji, a nikoli přes prostředek, může příslušet duši oddělené od těla (podobě jako andělovi), ale nikoli tělesu. Protože těleso je odměřeno a sevřeno místem. Proto musí sledovat ve svém pohybu zákony místa. Podstata lidské duše oddělené od těla (podobně jako podstata anděla) nepodléhá místu jako sevřená místem, ale je vyšší než ono, jakožto svírající. Proto je v její moci upnout se k místu, jak chce, buď skrze prostředek nebo bez prostředku.

Případný pohyb lidské duše po smrti (podobně jako pohyb anděla) je v čase. A to v souvislém čase, je-li jeho pohyb souvislý. V nesouvislém pak, není-li jeho pohyb souvislý (obojím způsobem se totiž děje tento pohyb). Souvislost času je ze souvislosti pohybu. Ale ten čas, ať je souvislý nebo ne, není totožný s časem, kterým je měřeno všechno tělesné.

Není-li čas pohybu lidské duše oddělené od těla (podobně jako anděla) souvislý, nýbrž je nějakou následností těch nyní, nebude mít poměrnost s časem, který měří pohyb tělesného, jenž je souvislý, protože není stejného rázu. Je-li však souvislý, může sice mít poměrnost, nikoli pro poměrnost pohybujícího a pohybovaného, nýbrž pro poměrovost velikostí, v nichž je pohyb. A mimo to rychlost pohybu duše oddělené pod těla (podobně jako anděla) není podle velikosti jeho síly, nýbrž podle určení jeho vůle.

Čas jejího bytí (podobně jako andělova bytí) může být nesouvislý. A tak může být v jednom okamžiku na jednom místě a v jiném okamžiku na jiném místě, aniž by byl nějaký čas prostřední. - Je-li však čas jejího bytí (podobně jako andělova bytí) souvislý, v celém čase před posledním nyní vymění nekonečně míst. Je však částečně na jednom ze souvislých míst a částečně na jiném, ne že by její podstata byla dělitelná, nýbrž proto, že se její síla uplatní k části prvního místa a k části druhého.

Podobně jako se děje případný andělský pohyb probíhá také případný pohyb lidské duše v očistci, avšak žádným z těchto případných posmrtných pohybů nemůže duše uniknout před očistným utrpením ani si je nemůže zkrátit. Duše v očistci se o takový únik před očišťováním ani nesnaží, protože jej naopak ochotně podstupuje. Jde však o to, že se ochotně podřizuje případnému Božímu sebe uvedení do pohybu. To se může dít pro duchovní vedení lidí ve světě.

Další podrobnosti o očištění je možno nalézt v knize Tomáš Bahounek OP, Maska a tvář očištění, Olomouc 1997 Vyd. Matice cyrilometodějská.

Zdraví a žehná

Tomáš Bahounek OP

+++

STVOŘITEL

JSI KÁMEN JENŽ OTEŠÁVÁM
DLÁTEM MILOSTI

JSI BÁSEŇ
KDYŽ S TVÝMI SLOVY
HRAJU SI
JSEM MALÍŘ VE TVÉ DUŠI
TY NA CHVÍLI MĚ V BARVÁCH TUŠÍŠ

JSEM JEHLA A TY GOBELÍN
PODOBU SYNA VTISKUJI TI
JEN TEN KDO JEMU PODOBÁ SE
TAK JAK MĚ UVIDÍ

Jana ELOP

+++

TEN, KTERÝ STVOŘIL - A JEN POUHOU VŮLÍ -
Z NIČEHO ČAS, JENŽ DOTUD NEPLATIL,
DAL SLUNCI V NEBI JEDNU JEHO PŮLI
A BLIŽŠÍ LUNĚ ZASE DRUHÝ DÍL.

A TAK SE ZRODIL V JEDNOM OKAMŽIKU
LOS, ÚDĚL, OSUD PRO KAŽDÉHO Z NÁS:
MNĚ PAK BYL URČEN OD PRVNÍHO VZLYKU,
OD PRVNÍ PLENKY TEMNÝ NOČNÍ ČAS.

ALE AČ TMA VŽDY PATŘÍ K NOČNÍ DOBĚ, JÁ JAKO
ČLOVĚK, JENŽ SE VZDÍRÁ SOBĚ, NAD SVÝMI SKUTKY
VĚČNĚ NAŘÍKÁM.

A KOJÍ MĚ JEN TO, ŽE JE MI DÁNO
BYT ČERNOU NOCÍ PRO SLUNCE A RÁNO,
UŽ OD KOLÉBKY PŘISOUZENÉ NÁM.

Michelangelo

+++

PROFILY SVÁTÝCH

Tvrdá kolébka Divadla jednoho herce

Miroslav Částek absolvoval JAMU, přestože jasně slyšel varovný hlas svého učitele Karla Högera:

Proč chcete být hercem?

Musím zvěstovat radost a krásu.

Raději si to ještě rozmyslete. Je to strašně náročné a nevděčné povolání.

Stal se členem činohry a zpěvohry Státního divadla v Brně a pražského Divadla E. F. Buriana. Svou působnost v divadle jednoho herce začal v roce 1968 v Divadle ve foyeru.

Jak to bylo?

Mezi různými premiérami brněnského Divadla ve foyeru vynikla scénická koláž pro jednoho herce Újezdní Hamlet A. P. Čechova, kterou „vyhledal, upravil, sestavil, nastudoval a předváděl“ Miroslav Částek za režijní spolupráce Jana Tůmy. Premiéra se konala 8. května 1968. V archívu Národního divadla Brno lze nalézt výstřižek z deníku Práce, který charakterizuje představení takto: „... Částkův Újezdní Hamlet je scénickou montáží Čechovových méně známých raných povídek a divadelních monologů. Z překladů J. Huláka, E. Frynty, J. Vavroše a K. Krause skloubil Částek ústrojně v hodinový pořad jedné povídky s knižně dosud nevydanou prózou V Moskvě a monology ze hry Platonov. Čechovovy postavy, do nichž se Částek bravurně převtěluje, mají společný rys, charakteristický ostatně pro celou galerii „zbytečných

lidí“ ruské literatury: rozpor mezi velkými slovy, plány a sny na straně jedné a neplodným banálním životem na straně druhé.“

Faktem zůstává, že foyerový promenádní prostor „Mahenky“ není příliš vhodný pro náročné divadelní experimenty, ani pro poetické pořady typu Nezvalovy Manon. Zdařile tu však vycházejí robustnější programy komické, založené na důvěrném kontaktu interpretů s nečetným obecnstvem a na přitažlivé herecké individualitě, jak osvědčil především Miroslav Částek trojicí svých vcelku úspěšných one-man-show: čechovovskou montáží Újezdní Hamlet, Vančurovými povídkami z Luku královny Dorotky a jako měšťácký příživník Pan Karlíček v textu rakouské autorské dvojice.

Hostující režisér Zdeněk Turba mohl navázat na osvědčené postupy Částkova „Divadla jednoho herce“ a využít jich tentokrát pro malý kolektiv. Vkusné představení si jako celek udrželo bezprostřední komediálnost, grotesknost a švih. Více příležitostí než herečkám dal dramatik mužským představitelům. Soustředěně a přitom uvolněně hrající a výrazně mluvící M. Částek v titulní roli byl opět oním motorem, určujícím tempo večera a zároveň jeho komentátorem. Pracuje s intonací, umí osadit vtip a vtáhnout obecnstvo do akce. Neprosazuje se však na úkor partnerů a také se zatím znatelněji neopakuje.

Dlouho se prodírala k realizaci myšlenka využití prostoru pod hledištěm dnešního Mahenova divadla. V budově s historickým názvem Na hradbách vznikl divadelní sálek pro necelou stovku diváků. Po jeho otevření dostalo Brno další příležitost, která by mohla pomoci povzbudit jeho kulturní život.

Začátkem sezóny 1987 - 1988 byl zahájen provoz nové scény, která byla pojmenována Divadélko Na hradbách.

Dramaturgie se tu zpočátku chopil Jaromír Vavroš, Brzy se k němu přidal Miroslav Částek, aby využil nového prostoru k inscenování velké části své tvorby divadla jednoho herce.

Miroslav Částek (*1937 v Brně) přitom nepřímou navázal způsobem přednesu, výběrem námětů a podáním textu na herce Rudolfa Waltera (*1894+1966). Částek však především navázal na přednes a podání jednoho katolického kněze, který v kostele vypravoval životy Ježíše Krista, Panny Marie, jakož i různých svatých a světic formou příběhů. Výraznou osobností, která takto působila v Brně (Řečkovících a Husovicích), byl otec Stanislav Krátký (*1922+2010). Proto byl tento kněz v roce 1958 dlouhodobě uvězněn komunisty. Přesto zanechal hlubokou stopu, nejprve jako kněz, později jako tajný biskup.

Od ledna 1976 se bratr Částek stal významným členem tvůrčího kolektivu pražské Violy.

Pro Miroslava Částka byla práce na divadle jednoho herce jedinečná především ve výběru textu, který si sám upravoval a bez spolupráce s režisérem volil i odpovídající postupy a prostředky podání. Při svých představeních se vždy pokoušel prolomit pasivitu husákovsky normalizovaných diváků a snažil se pozvolna udělat z obecnstva zapojeného účastníka hry. Z jednoduchých metod, které používal, lze jmenovat zapojení publika pozdravem, aj.

Vít Závodský popisuje Částkovo dílo v knize *Divadlo jednoho herce* takto: „...*Jejím základním rysem je intenzivní myšlenková apelativnost na každého jednotlivého diváka. Mezi obecnstvo nepřichází nějaká autorská postava, nebo klaun, nýbrž herec – občan, který sám stojí před určitým naléhavým morálním problémem a navrhuje přítomným, aby jej prostřednictvím konkrétního, formou dramatického monologu předkládaného příběhu, řešili společně.*“

První premiérou (1987) zde byla inscenace *První dáma zločinu*. Agáthu Christie si zahrála Helena Trýbová. Následovala inscenace *Jezevčík u rybníka* – sto židovských anekdot autora a herce Miroslava Částka, (1987). Židovské anekdoty byly a jsou zvláštní druh humoru a jejich podání je velice náročné, neboť víc než kdy jindy je důležité navázat kontakt s obecnstvem. V divadelní montáži nazvané *Jezevčík u rybníka* Miroslav Částek nejen vypráví a "hraje" židovské anekdoty, ale také zpívá židovské písničky za doprovodu hudebního kvarteta, které vede Karel Cón. Způsob, jakým bývají židovské anekdoty většinou vystavěny, vlastně připomíná miniaturní dramatické formy. To samo o sobě nabízí úžasný prostor nejen pro vypravěčskou fantazii a improvizaci, ale hlavně poskytuje koncentrované paradoxní situace ze života židovské společnosti, které umí bratr Částek s velkoryse podanou lidskostí i úsměvným nadhledem působivě zahrát. Poslední inscenace z roku 1987 *Přednáší profesor Parkinson* byla vytvořena na základě knihy *Zákony profesora Parkinsona*. Vycházela z knihy o hospodaření a úřednickém aparátu a Částek přednášel o jednotlivých Parkinsonových zákonech. Ty jsou zesměšněním úřednického šimla a obrazem lidských charakterů. Velmi úspěšná byla inscenace bratra Částka *Zeměpán se žení aneb...* (1988) V něm se zabýval různými rysy lidské povahy, zejména proměnlivostí charakteru ve ztížených existenčních podmínkách.

V roce 1989 připravil bratr Částek hru *Tož se nám to přece jen povedlo* na základě „Hovorů s T.G.Masarykem“ Karla Čapka. O

nadčasovosti uváděných námětů, svědčí tento citát: „*Žádná obecná pravda není východisko; ale dívám-li se na náš politický život, na jeho potřeby, nedostatky, nesoulady a polopravdy, zdá se mi, že tu čeká víc než dost konkrétních východisek na rozumné a trpělivé lidi; na lidi, kteří dovedou spojit kritiku se skutečnou a věcnou činností; na lidi, kteří dovedou samostatně myslet a přitom ukázněně jednat. Inteligence, vzdělanost není politické privilegium; ale může to být mocný politický prostředek. Stručně řečeno, inteligence bude mít tolik politické váhy, kolik bude mít politického rozumu.*“ První reprízy 15. září 1989 se účastnily vnučky prezidenta Masaryka, Anna a Herberta. Po představení se mělo konat setkání účastníků v budově Okresního kulturně vzdělávacího střediska na Leitnerové ulici. Komunistický aparátčík pro kulturu však zasáhl: Shromáždění je politicky nežádoucí. Zakazujeme zde jeho konání!

Místo setkání bylo tedy narychlo změněno a uskutečnilo se ve sklepních prostorách Geotestu na Pekařské ulici, kde se nakonec sešlo asi sto účastníků. Ti si s nadšením vyslechli besedu s Masarykovými vnučkami a bratrem Částkem.

Poslední hra uvedená před koncem roku s názvem *Po velkém pátku* od Ernesta Bryla, v úpravě Miroslava Částka a Zoji Mikotové. Pět mužských postav (Tomáš, Jakub, Petr, Nikodem, Neznámý) představoval Miroslav Částek a v postavě Magdaleny mu byla partnerkou jeho manželka Jana Hlaváčková. Inscenaci vyznačoval text uvedený v programu: „*Až dosud všechno, co Miroslav Částek předkládal jako dramaturg, upravovatel či režisér a herec, nemělo kaz. Nechceme rozmělnovat meditaci o výčet, ale pan Částek nás nutí k obojímu. Ostatně nepředpojatý návštěvník ví své, ví, že přijde zase na tutéž hru. Nebude to poprvé. Může být pro inspirátora a interpreta větší nebo závažnější ocenění? Je odsouzen k osamění na jevišti, proto volí jeviště malá, jeho pojmání divadla a filozofie potřebuje blízkost lidí obzvlášť těsnou. Jeho zkušenost, ale i intuice jsou mimořádné, a přitom prostředky, kterými dosahuje účinnů, se neopakují; s novým příběhem zase budou nové. Fakt, že nehraje jen pro diváka, ale s ním.*“

V sezóně 1993-94 odešel Miroslav Částek z činohry, takže jedna brněnská Malá scéna upadla, aby se působením tohoto herce v podmínkách větší svobody rozběhlo Divadlo jednoho herce nebývalým rozmachem. Ukazuje se, že dosavadní Částkova divadelní působnost byla pouze předběžná příprava na vystoupení, jaké mu bylo souzeno. Přijetím do Třetího řádu svatého Dominika vykročil bratr Částek cestou tohoto světce jako Gabriel, osvědčený to andělský zvěstovatel Boží Pravdy. Tentokrát našlo jeho Divadlo

jednoho herce natrvalo své uplatnění v chrámovém prostoru. Tento prostor však nebyl jednotný, nýbrž nesmírně proměnlivý. Během dalších let se bratr Gabriel rozjel po stovkách a stovkách svých představení ve stovkách kostelů v České republice, ale i v cizině, ba dokonce i v opakovaném řetězu představení za Velkou louží, v USA. Jako svatý Dominik vykročil ze zdí kláštera, aby oslovil věřící i bloudící, tak i bratr Gabriel se vydal touto cestou evangelizace uměním.

Mimo kostel se také boskovická Orlovna stala v sobotu 3. prosince. 2016 místem předvánočního zastavení a rozjímaní.

Návštěvníky přivítal ztemnělý prostor jemně ozářený jen adventními svícemi.

Se svým pořadem nazvaným *Dopis pro Tebe* přišel mezi ně bratr Gabriel. Jde o příběh na motivy knihy amerického psychologa Dr. Daniela Gottlieba (*1946) *Dopisy Samovi*. Dědeček Dan píše listy svému vnukovi. Sám je od mládí po autonehodě ochrnutý od krku dolů. Vnuk Sam je též postižený, trpí těžkou formou autismu. Autor doufá, že si jeho poselství bude Sam jednou moci samostatně přečíst a tak dědečka pozná. Dopisy nejsou trpké, ani poznamenané smutným životním údělem. Naopak – vyzařuje z nich láska, empatie a moudrost.

Všechny přivítala ředitelka Muzea regionu Boskovicka Mgr. Dagmar Hamalová. Představila bratra Gabriela Částka, jako hosta pak senátorku a místostarostku Boskovic Ing. Jaromíru Vítkovou.

Pani senátorka vyjádřila radost nad milým setkáním v adventním čase a připomenula dvanáctiletou tradici předvánočních setkávání s hosty. „*S Miroslavem Částkem jsme měli tu čest se setkat v kostele Svatého Jakuba Staršího před deseti lety nad knihou britského romanopisce Grahama Greena. Přeji Vám všem klidný advent.*“

Bratr Gabriel přednesl asi padesátiminutový pořad prokládaný podmanivou hudbou. Příběh, jenž se skutečně stal a nutí k zamyšlení nad smyslem života a mezilidskými vztahy.

„*Život je mnohem krásnější, když žijeme tím, co máme. Smrt není našim nepřitelem. Vědomí, že náš život má také konec, nám skýtá možnost vážít si každého okamžiku, kdy jsme naživu. Vědomí smrti nám může pomoci pochopit vzácné dary života.*“ Těmito slovy zakončil umělec recitál z knihy amerického psychologa. Hudba pomalu dozněla a po chvíli naprostého ticha se rozezněl z řad posluchačů bouřlivý potlesk.

Bratr Gabriel Částek je činoherní, filmový a televizní herec (Účinkoval třeba v legendárním trezorovém filmu *Všichni dobří rodáci* roku 1968, režie Vojtěch Jasný).

Svůj talent a názor na dění ve společnosti mohl začít více rozvíjet až od roku 1968, kdy se začal věnovat divadlu jednoho herce. Od roku 1989 však tvoří a podává výhradně duchovní pořady. Jeho vystoupení opakovaně nadšeně spoluprožívalo též obecnstvo v dalekém Chicagu, New Yorku a Torontu. Za více než 46 let působnosti ztvárnil 56 pořadů a s nimi měl více než 4000 premiérami a reprízami.

Pětatřicet let putování za diváky v divadle jednoho herce a přitom 44 premiérových představení oslavil dominikánský terciář bratr Gabriel v roce 2003.

Tedy měl bratr Gabriel ve svém repertoáru devět duchovních pořadů: Popelka Nazaretská (Václav Renč), Napřed je třeba unést kříž - křížová cesta (Paul Claudel), Bůh je láska (recitoval na text evangelia sv. Jana), Citadela (Antoine de Saint-Exupéry), Muž, který sázel stromy (Jean Giono), Dokonalá svoboda (Maria Calasanz Zieschová), Stařec a moře (Ernest Hemingway), Monsignore Quijote (Graham Greene) a Cesta k pokoji (Tomáš Kempenský - Následování Krista). Během další doby přibývají další a další jeho premiéry, pokaždé strhující, krásné příležitosti pro široké zástupy, které přitom přestávají být obecnstvem, nýbrž se ochotně a radostně zapojují v duchu podnětů Druhého vatikánského sněmu.

Kdo docení nákladnost toho osamělého hlasatele Boží Pravdy a Krásy? Tento Boží šašek i tragéd v jedné osobě recituje, zpívá, tančí, směje se i pláče pro Krista a s Kristem. Přitom nesl na svých bedrech skoro všechno, co s tímto putovním Divadlem jednoho herce souvisí. Především vlastní výběr a úpravu aktuálních námětů, jejich nastudování, získání hudebního skladatele pro zkomponování doprovodu, získání doprovodného osvětlovače, který bude zároveň zvukařem, opatření vlastních kostýmů podle svého návrhu, získání vozidla a obětavého řidiče, který by zajistil dopravu herce, kulis a přenosného jeviště, ba i jejich zbudování na místě. Nikdo netuší, jak náročné jsou celé tyto Částkovy podniky na čas, i na nervy. Vždyť každé představení bratra Gabriela začíná večer a končí pozdě v noci. Po představení často následuje i beseda s obecnstvem. Toto obecnstvo v každém Částkově představení přestává totiž být jen posluchačstvem a díváctvem. Začíná být živým účastníkem, u něhož se probouzí hlubší duchovní život tak, že se chce dále sdílet.

Dočasně získává bratr Gabriel i nějakou tu finanční podporu jednou od brněnského biskupství, jindy od biskupství hradeckého. To však ani zdaleka nepokryje náklady, spojené s celým vystoupením bratra Gabriela. Ten vděčně vzpomíná jedině na otce

Dominika kardinála Duku, který jeho Divadlo jednoho herce vždy hmotně i duchovně podporoval.

Samozřejmě i v Církvi dovede strašně působit rivalita, závist, až nevraživost. Tak brzy přichází umělec v Brně či v Olomouci o církevní podporu. A jak by ne, všude, kde jde o něco velkého, důležitého a vrcholně potřebného, angažuje se také ten Zlý, odvěký Lhář a závistník, aby všemu kladl překážky a budoval rozkol. Kdo chce bít psa, hůl si najde.

Pane Částeck, nemůžeme vás podporovat, protože v kostele provozujete hru „Stařec a moře“, jejíž autor Ernest Hemingway spáchal sebevraždu. – Zavrzel jednou nějaký viklan či jiný pozůstatek doby ledové.

Už-už měl bratr v ústech odpověď: Ale, excellence, vždyť vy sami každoročně provozujete v kostele Rybovu mši *Hej mistře*, ačkoli její autor... - odmlčel se však. Snad si uvědomil, že některé takové zatvrdlé relikty minulosti musejí samy rozmrznout nebo vyhnít. Jen se za to modlit.

Po jedné televizní repríze Částeckovy prvotiny *Jezevčík u rybníka – sto židovských anekdot* k významnému hercovu životnímu jubileu, vyskočí aparátčík pro kulturu, tentokrát církevní pověřenec, mons.Josef Hrdlička, aby hrubě napadl zasloužilého herce:

Vy jste si tím poskrnul svá ústa!

Snad je možno připomenout tu okřídlenou prostinkou židovskou anekdotu:

„U rybníka stojí jezevčík a chce na druhou stranu, nesmí však ani obéhnout ani přeplavat. Jak se tam dostane? Jednoduše: přeplave! Říkáte, že nesmí? Jistě, nesmí. – A stejně přeplave.“

Mimoděk nabývá na závažnosti představení jedné z Částeckových prvotin - *Přednáší profesor Parkinson*, odhalující nešvary úředního šimla. Nepochybně se vyskytují nejen ve světské byrokracii, nýbrž

i v církevní. Zde však působí mnohem strašnějším způsobem než ve světě. Posvěcená půda není sama o sobě zárukou zámožného ducha. A není divu, když Pán Ježíš zřídil církev pro hříšníky, a ne pro spravedlivé. Když posvětíte osla, tedy je to posvěcený osel. Jenže ten si k sobě nikdy nevybírání ty, kdo by ho převyšovali, nýbrž ještě oslovitější nebo podlézavější. Tak se ty *Zákony profesora Parkinsona* prosazují v Církvi otřesněji než kdekoli ve světě. A výsledky: odpady, husitství, protestantství, Bratrstvo sv. Pia X., atd.

Tak už to v církvi chodí. Vyčerpáváme se v našem udýchaném malodušném úsilí, abychom našli nějaké to velkodušné srdce, které by chtělo něco vykonat či obětovat pro Krista a jeho svatou Církev, a když ho najdeme, tak ho kopeme do zadku na každém kroku. Co k tomu říci? Že je to očistný proces? Samozřejmě, že ano. Jenže komu to říci? Nevysvětluj, protože nic nevysvětlíš, kde chybí chápavé srdce. Jaké požehnání, že v Církvi nevládnou lidé, nýbrž Duch Svátý! Jinak by byla bývala Církev Svatá musela zkrachovat hned v prvním století po Kristu. Bůh budiž veleben za všechny ty církevní posvěcenice, ať jsou to páni nebo kmáni, neboť si je Pán vytahuje ze stejného režného pytle! Tomáš Bahounek OP

+++

ZAHRADA MILÉHO

TVÁ ZAHRADA

TEMNOTA S PLAMENEM CHUDOBY

CO MI CHCEŠ DÁT

POUTNÍKU

NEVZAL SIS ŠATY

MĚŠEC ANI

DÁM TI SVÉ OČI VESMÍRNOST PŘÍSLIBU

Jana ELOP

+++

BRNĚNSKÁ AKADEMIE DUCHOVNÍHO ŽIVOTA
CT.PATRIKA KUŽELY, OSVĚTIMSKÉHO MUČEDNÍKA
UČEDNICKÁ LÉTA (pokr.)

Pštt! Tiše! Silencium. Nerušte v práci Ducha svatého!

Fanda fandí vědám jako student, avšak neméně a ještě více jako vzorný řádový juvenista. S horečným úsilím osvojit si školské vědomosti spojuje důležitější snahu, aby si osvojil a i utvrdil a zachoval pravou zbožnost, kterou askese nazývá „Scientia Sanctorum“ - vědění svatých. Slova Ducha svatého, platí o Frantově duši: „*Synu, v mládí usiluj o moudrost, neboť snadno a rychle dojdeš plodů jejích*“ (Sír 6,18). Boží Moudrost ho učí od útlého mládí znát a používat zdrojů moudrosti a svatosti, z nichž ochotně čerpá plnými doušky: Mši svatou a denní svaté přijímání!

V neděli chodí s ostatními na mši svatou v šest ráno a pak na desátou, kdy se slouží mše se sborovým zpěvem. Odpoledne bývá po páté kázání otce Odilona Pospíšila. Pak se čtou životy svatých, modlí se růženec a konají různé menší pobožnosti.

To už se Franta stává oporou mladších juvenistů, zvláště Josefa Koudelky, hrozného trémisty, obávajícího se zkoušek:

Pepku, nebuď taková mátoha. Klidně se připravuj a pak jdi s důvěrou ke zkoušce. Budu se za tebe modlit. Jsem jist, že se budu potom s tebou radovat.

Víš, Fando, nevím, jestli na to mám – , lamentuje spolužák s očima navrch a pak už jen bezmocně polyká a na čele mu vyvstává lepkavý pot. Zdá se, že se nachází v duševní turecké parní lázni. Vyhlíží jako vyspaný exemplář z přírodovědného kabinetu.

Než se může zalknout, zasahuje strážný anděl v podobě Franty, aby ho zachránil od toho bezmocného strachu, do něhož se čím dál tím víc propadal.

Vždyť už to šprtáš tak dlouho, a podle toho, jak jsme se o tom bavili, víš o tom snad víc, než ten, kdo tě bude zkoušet. Jenže máš málo sebedůvěry. Nebuď taková bačkora! Odvaž se a jdi na to!

Hm – hm. – Nevím – asi tu zkoušku nikdy neudělám. - Kroutí se Koudelkova ustrašená hlava.

Víš, co? Naučím tě větší sebedůvěře, abys víc důvěřoval Pánu.

Jak?

Pojď, a nic neříkej.

Franta ho vede Prahou a Koudelka ho následuje s poslušností pejska na vodítku. Na chvíli se zdá, že snad Pepek vypadává z role vycpaného inventáře přírodovědného muzea. Je to však jen proto, aby se na chvíli mohl věnovat zdvořilostním způsobům: Uctívá poklona! Hluboké koření! Rukulíbám! - Kdykoli však Frantík v roli strážného anděla poodstoupí, Josef se zase rychle vycpává.

Potom zhasíná světlo, a když se rozsvítí, sedí spolu jako dva spiklenci v divadle na Karlíně.

A už se vzduch tetelí strhujícím napětím. Hraběnka Marica a hrabě Tassilo se do sebe po uši zamilují, avšak hrabě se ocitne v podezření, že mu nejde o lásku, ale peníze.

Bratři sledují tu podívanou, protože něco takového není k vidění ani ve Frantově Vlčnově ani v Josefových Bohuslavicích, aspoň ne tak líbivě podané.

Kotrmelcový průběh událostí provází Kálmán jímavými šlágry, až se juvenisté chechtají na celé kolo. Konec dobrý – všechno dobré.

Když se po představení ubírají do juvenátu, třese se Josef jako zmrzlá osika, a chodí málem přilepený ke zdi domů:

Kdyby nás byl viděl otec Vincenc, tak dopadneme jako sedláci u Chlumce.

Přestaň být, Pepku, taková bábovka. Trochu víc sebedůvěry. A co víc? Jednou se chceš všeho světa i sebe vzdát v řádu. Chceš se toho vzdát jenom nevědomky a nějak mechanicky, a pak – ve styku s hříšným světem třeba vybuchnout?

Opozitivnost? – Těžko říct, ale jedno je jisté – za měsíc na to se oba smějí a se slzami v očích děkují Bohu a Matce Boží, že jim ty zkoušky dopadají na výbornou.

Tak nějak úplně záříš, poznamenává Koudelka závistně: Jsem rád, že aspoň někdo na světě je v pohodě.

František si nese v duši blažený, slunečný pocit, jaký se běžně dostavuje u dobrosrdečných jedinců, kteří nějak prospívají svým bližním. Drží se vždy zásady trousit kolem sebe drobtý štěstí a dobré vůle, a není pochyb o tom, že poslední dobou to trousí požehnaně. Někteří jeho známí se někdy vyjadřují s trpkostí o jeho zvyku stávat kdekomu se andělem strážným - většinou tvrdí, že strká nos do věcí jiných lidí - ale dnes cítí, že všechno jeho dosavadní vměšování posloužilo dobré věci.

A co ty, Josefe, co si pořád máš na něco stěžovat? Zkoušky máš z krku, tak pořád nevzhlížej jako kakabus.

Josef uznává, že Fanda má recht. Zatímco dosavadní běžný způsob Koudelkova projevu býval váhavý a ospalý, najednou jakoby nadskakoval potlačenou energií. Jeho obvyklý smutně znavený výraz mizí a objevuje se oživený, zářivý úsměv. Křepce odkvačí do juvenátu, bujarý a vzpřímený, s hlavou vzhůru, s pohledem kupředu, s hrudí vypjatou, jako postava, utvářená přemoudřelou knihou *Zlatá zrnka zdaru* od Sveta Mardena, ale také četbou *Katechismu společenského chování* od Gutha Jarkovského. Vypadá jako hrubosrstý foxteriér, který dlouho hledal svou zahrabanou kost a konečně ji našel.

Jsem potěšen, že tu vidím tak znamenitého studenta matematiky, který ovládá výborně i český pravopis, - blahopřeje Frantovi otec Jan Smrž, prvotřídní matematik, leč srdcem poeta.

Ještě víc si pochvaluje Kuželův český pravopis otec Albert Škrabal:

Mám na starosti vydávání *Růže dominikánské* pro terciáře.

Pomohu vám, otče. - Nabízí se juvenista.

To by bodlo. Zkus to.

A bystrá očka už tancují po korektuře dalšího čísla *Růže*.

Bratře Františku, jsi k nezaplacení. Tyhle korektury dalších čísel *Růže dominikánské* mě přímo drtí. Raději udělám cokoli jiného, ale číst tohle pozpátku mi dělá potíže. Když mi s tou korekturou ušetříš čas, tak si každý den dopoledne, po modlitbách a meditaci schroustnu jednu otázku z Tomášovy Summy a hned jsem jako nabroušená břitva.

S radostí! –Vyhrkne vždy ochotný Franta a vrhá se do toho pokaždé se svou osobitou vervou.

Eeehhh! - Hrouťí se však náhle sípavě, jako když něco praskne v pendlovkách: – Asi to dneska nedodělám. K té hrozně bolesti v bříse na mě padá taková malátnost jako by na mě žuchla pavlač. - Opravdu vyhlíží pohledem spadlé rolety.

Co naplat, povzdechne si otec Vincenc, - musíme zavolat doktora Studničku.

Domácí lékař pražského kláštera, doktor Břetislav Studnička uhání s větrem o závod. Zarazí svou pragovku na Staroměstském náměstí a pak už letí Husovou ulicí. Konečně se otevírají dveře od kláštera.

Ukažte ruku, vyplázněte jazyk – ehm, - tak je to jasné. Ještě vám vezmu krev na vyšetření. Ale vypadá to dost jasně.

Co mu schází, pane doktore?

Je to dost jasné. Podívejte se na něj.

Hm, je dost žlutý, a co mám dělat? Mám snad udělat hafhaf?

Víte, ona je žlutá a žlutá.

Myslíte, doktore?

Určitě. Žlutě se směje životodárné slunce na modré obloze. Žlutá barva pampelišek vytváří na louce úplný koberec. Žlutá chlebová pšenice, zrající pod žhavým pohledem slunce v širých rodných lánech, se vlní jako zlatý oceán, až oči přecházejí, zvláště když jsou tak zešíroka rozevřeny jako oči Vincenta van Gogha.

Jenže žlutá působí také zlověstně, když probleskuje na tváři, až působí, že celé zbarvení kůže dostává nažloutlý nádech. Ovšem ten, kdo život dává a uchovává, dělá přes všechno tlustou čáru, až se tváře kulatí ruměncem. Gauguinův žlutý Kristus vytrže zrak všem pochybovačům. Konečně oni se i lékaři o to přičiňují vymýšlením nějaké té diety.

O co jde? '

Je žlutý jako papoušek.

Co to je?

Těžko říct, v nejhorším případě rozklad krve, ale zřejmě je to následkem přechozené žloutenky. Ta ovšem způsobuje onemocnění jater.

Dá se to léčit?

Uklidníme to injekcemi.

Uzdraví se?

Určitě, ovšem játra ovšem zůstávají citlivá a choulostivá. Z cukrů se smí požívat jen ty jednoduché, nejlíp hroznový cukr, zkrátka ovoce. Hlavně ale zvolnit - přibrzdit - žádné přehnané půsty, ale zato dost vitamínů, a hodně procházek. Nic lepšího se nedá doporučit.

František o tom nic moc neví, ale tím víc přemýšlí a dumá o vyšších věcech. Tohle jedno sesypání mu zrovna nabuzuje činnost šedé kůry, která se blíží bodu varu. Autor Ohlasů písní českých by řekl, že myšlenka mu rozčeřila čelo jako právě rozvitá růže.

Od sprintu přes klus vede tempo k majestátnému kroku královského oře, vykračujícího důstojně, jak to odpovídá cíli - Scientia Sanctorum. Přes toto uvolněné studijní tempo se poslední dva gymnazijní roky přeženou rychlostí horské bystřiny.

Prázdniny se plní pěší turistikou po různých koutech vlasti. Jednou Fanda dobývá Karlštejn a údolím Berounky a Vltavy míří zpět do Prahy, jindy vyráží na Uhřetěves - Jevany - Sázava - Davle - Sázavská stezka a zpátky. Po sextě vymetá s přáteli Vysoké Tatry. Při další příležitosti si to šněruje z Vlčnova pěšky přes jižní Moravu na Šumavu, do Plzně a do Prahy. A pak zase Krkonoše, Jeseníky. To všechno s dřevnými kapsami po vlastní ose, od fary k faře.

Tonda Zemek mává Bubenči na rozloučenou už v dvaatřicátém roce.

Jak to, že nemusíš maturovat a my budeme muset? – Diví se Franta.

Pokrčená ramena vlčnováka mluví dost výmluvně:

Hm – konečně nemíníme v řádu kaplanovat, tak nám to dvakrát nevadí. Stejně už od sexty jezdíváme do noviciátu, a teď už tam zůstaneme. Naši otcové z olomouckého kláštera ovšem napříště prosazují pro řádové kandidáty maturitu.

Co je však pro Fandu maturita? Malina, kterou ledabyly zvládá. Třebaže není žádný filatelista, pokud jde o výsledné známky, vyznamenání ho nemine.

A co teď?

Rád bych stihl rychlokurs v angličtině.

Poslední prázdniny před noviciátem, a ty nezajedeš k rodině? – Kroutí hlavou Koudelka.

To víš, že se tam kmitnu, ale fakt je, že jsem už dávno hleděl připravit rodiče a sourozence na vše a jsem přesvědčen, že klidně ponесou moji nepřítomnost nejen v tyto poslední prázdniny, ale i můj odchod do noviciátu.

Jaké to tam v tom ENGLISH INSTITUTE? – Vyzvídá jeho druh.

Prostě škola, do níž chodím den co den, kromě neděle, ve tři čtvrtě na osm. Sedím u okna, které je právě nad posledním E z tohoto nápisu, který uvidíš na rohu Spálené a Purkyňovy ulice.

První dva dni jsem byl v nejnižším oddělení. Tam jsem pozorně poslouchal, jak vyslovují jednotlivé těžké anglické samohlásky a dvojhásky i souhlásky, jaké v češtině nemáme: dvojí th, zvláštní, několikeré r aj. I tvrdé je v angličtině! A potom jdu do kanceláře s tím, že jsem omylem zařazen mezi úplné začátečníky. Tak přestupuji mezi ty, kteří už něco znají. Tak mi prospívá týden usilovného učení před vstupem do školy. Sleduji dobře vyučování, ačkoli někteří z žáků našeho oddělení už chodí celý rok do ranní anglické koleje. Vyjadřují se sice hbitěji, ale výslovnost mají dosti špatnou - tu leckdo nepochytí vůbec. K tomu je třeba jemného, hudebního sluchu, veliké pozornosti a kdovíčeho ještě.

Hlavní přednost E.Institutu je metoda. Je velice rozdílná od metod, jaké známe ze školy. Naši profesori na gymnasiu učí namnoze moderním jazykům po způsobu vyučování klasickým řečem mrtvým, a to je základní chyba. V živé řeči všecko záleží ne na tom, jak dovedeš odříkat mluvnici, ani na tom, zdali umíš odříkat každé slovíčko, nýbrž jen a jen, jak dovedeš mluvit a rozumět, jaký

máš v tom cvik. Proto věnujeme skoro všechny čas konverzací - kromě čtení z mluvnice-cvičebnice. Ach, jak jen se ta angličtina liší od řečtiny! Polovice anglické mluvnice, chudé na tvary, je způsob, jak se tvoří otázka a jak se na ni odpoví. Proto se učitelé ponejvíce ptají a my odpovídáme. Druhá takřka polovice mluvnice jsou předložky a obrazná rčení a úsloví.

Co z toho máš, Fando?

Především se za těch šest neděl naučím angličtinu, neříkám anglicky, asi tolik, kolik jsem se naučil němčiny do kvarty, jenže mnohem pohotověji se dovedu vyjádřit o obyčejných věcech. Bohužel toho cviku možná pozbuď, když nebudu mít příležitost mluvit, ale bude-li to jen trochu možné a budu-li zdrav, doučím se tak, abych rozuměl jakžtakž anglicky psaným knihám.

František Kužela! – Ozývá se učitel na konci tohoto prázdninového cyklu.

Zde.

Tady máte vysvědčení o dobrém prospěchu. Na jeho základě získáváte oprávnění k soukromému vyučování anglickému jazyku.

Šup s tím vším do ruksaku a ještě *Dějiny duše* od svatě Terezičky a taky pár knih v angličtině - Kempenského *The Following of Christ* a *The History of San Michele* od Axela Muntha, a tradááá do přírody!

(Pokr. z knihy T.J.Bahounek OP, KRÁLOVSKÁ JÍZDA- Patrik Kužela, Brno 2011)

+++

TVÁ TVÁŘ PODOBÁ SE

NĚKOMU KOHO DOBRĚ ZNÁM

NEBO SPÍŠ VŠECHNY

M - Í NĚCO Z TEBE

ZA SEMKNUTÝMI RTY MODLTBA

NEVÍM ČÍ RUKA

ZAVĚSILA SLOVA DO PROSTORU

MEZI DVĚMA SRDCI

ALE VZDUCH SE CHVĚJE

MEMBRÁNA HLASIVEK

NALÉHAVOSTÍ PROSBY

DEJ AŽ JE TO ČISTÉ PANE

JANA ELOP

+++

Vydává: První sdružení přátel blah.Hyacinta Maria Cormiera O.P. v Brně, IČ: 70824118,
Tel.:737857272, TISK:OLPRINT, Brno, www.cormierop.cz, info@cormierop.cz